

JOSEPH-MARIE NDI-OKALLA
kameruni püspök

Az Eucharisztia a jóság forrása

Jó napot kívánok!

A kameruniak üdvözlését hoztam önöknek!

Előadásom címéről eszembe jut a zsoltáros egy mondata, amelyet áldozási énekként is szoktunk énekelni: „*Ízleljétek és lássátok, mily jóságos az Úr!*”¹ Igen, az Úr jó. Az Eucharisztia ajándéka által táplálja népét és az egész emberiséget. Teljes életet ad népének. Újjáteremti a megbukott emberiséget, megbocsát, kiengesztelődik népével, mert szereti. Arra hívja népét, hogy ebből a szeretetből éljen. XVI. Benedek pápa a *Sacramentum caritatis*ban ír erről.² Ez a szeretet átalakítja az emberiséget, és mind-egyikünket arra hív, hogy a világ átalakításán dolgozzon az élet evangéliumán keresztül.

Kamerun olyan ország, mint Afrika kicsiben. A mi országunkban különböző földrajzi zónákat: szavannákat, erdőket, valamint különböző afrikai népeket és kultúrákat találhatunk. Talán az európai szemnek úgy tűnik, hogy az afrikai emberek egyformák, de nem így van, mert egy szenegáli egészen más, mint egy szudáni. Mindegyiküknek megvan a maga sajátossága.

Püspökként mutattak be, de elsősorban megkeresztelt ember vagyok, pap. A kongresszuson az Úr és az Egyház jóságáról szeretnék tanúskodni, amely az emberiség és népünk szolgálatában áll. Még akkor is, ha manapság a hit és az Egyház válságáról szokás beszélni Európában és Nyugaton, nem szabad elfelejtenünk, hogy ez az Európa, ez a nyugati világ evangelizálta Afrikát több mint száz évvel ezelőtt, a 19. században. Afrika és az afrikai egyház nagyon hálás az evangelizációért az európai misszionáriusoknak.

Nem mondom, hogy Kamerunban minden jó. De most inkább azt szeretném hangsúlyozni, hogy a püspökök és papok, akiket itt láttok, sok

örömet hoznak nekünk, mert az Eucharisztia gyűjt egybe bennünket, különböző helyekről érkező nemzeteket.

Még hosszan lehetne beszélni a 19. századi evangelizáció kalandjáról, melyet érhetnek bizonyos kritikák, de el kell ismerni azt a sok örömet és áldozatot, amelyeket az első misszionáriusok hoztak, akik elhozták a keresztény hitet és az evangéliumot ennek az Afrikának és Madagaszkárnak. Bármilyen legyen is a helyzet Európában és Nyugaton, amelyet a szekularizmus, az elkereszténytelenedés és a relativizmus jellemez, nem feledkezhetünk meg a hiteles keresztények sokaságáról, akik az Igéből, az üdvösség szentségeiből, az Eucharisziából élnek. És tudjátok, elsősorban rátok, a kongresszus résztvevőire gondolok.

Azt mondják, Európa elkereszténytelenedett, de én látom önöket. Látom az önök valódi hitét. A hit tehát nem halott. Önök időt és energiát nem sajnálva dolgoztak a kongresszus előkészítésén, hogy ilyen gyönyörű fogadtatásban legyen részünk, akik a mi távoli Afrikánkból jöttünk. Önökre gondolok, akik a tegnapi gyönyörű nyitó szentmisén is részt vettek. Európában tehát a hit nem halt meg. Egy kicsit törékeny, talán lanyha, de jelen van. Ez a hit az élet kihívásai szerint változó emberi, kulturális és társadalmi kontextusokban keresi útját. Ez kérdéseket ébreszt bennünk. Mit ér az emberi élet? Van-e értelme az életnek? Van-e értelme az én életemnek? Hová tartok? Ezek a többé-kevésbé egyértelmű kérdések merülnek fel bennünk. Az utóbbi években ezeket a kérdéseket hordozom magamban afrikai testvéreimmel és a világ bármely részén élőkkal kapcsolatban. Itt vagyunk most Észak- és Dél-Amerikából, Ázsiából, a Közel-Keletről, de legtöbben Európából. Mindannyiunknak és az általunk képviselt egyházaknak is sajátos életútjuk van. Mindannyian a hitből és a reményből élünk. Tanúságtételekből merítünk erőt a hétköznapiakban ott, ahol élünk, olykor nagyon nehéz, máskor viszont az életnek és az evangélium örömének kedvező élethelyzetekben. És ezért vagytok ti is itt.

Sokat gondolok a fiatalokra, a saját egyházmegyéim, Mbalmayo ifjúságára, akik a saját jövőjükéről tesznek fel kérdéseket.

Mielőtt még Afrikáról, Kamerunról beszélnék, előadásomat néhány olyan, mindannyiunkat érintő mondattal szerettem volna kezdeni, amelyet az Eucharisztia is mond nekünk.

A fakultációmát bemutató szövegben, mely nem tőlem származik, van egy mondat, amely Kamerunt és egész Afrikát érinti. Kamerun, Afrika és talán más országok és kontinensek kapcsán, amelyekre a fakultáció leírásában szereplő kis bekezdés szintén igaz, feltehetjük a kérdést: hogyan lehetséges az, hogy egy nyersanyagban és természeti kincsekben gazdag országban mégis jelen van a nyomor és a szegénység? Bár nem én írtam, mégis érvényesnek tartom mind országomra, mind Afrikára vonatkozóan e mondatot. Ez egy paradoxon. A teremő Isten annyira jó, hogy gyönyörű természetet, nagy természeti gazdagságot adott Afrikának. Érzékelték önök is ezt a paradoxont, hogy bár Afrika annyira gazdag, és mégis nagy a szegénység? Hogy lehet ez? Paradoxon az is, hogy más kultúrák képviselői eljöttek, még ma is jönnek, akiket az afrikai föld ásványkincsei jobban érdekelnek, mint az ott élők. És mindezt bizonyos afrikaiak közreműködésével teszik, akiket szintén inkább a gazdagság érdekel a saját testvéreik helyett. Ez paradoxon.

Összefoglalva: az előbb elmondott paradoxon a rabszolgaság és a gyarmatosítás történetéből eredeztethető. De ugyanígy a gyarmatosítás utáni időkből, amelyért maguk az afrikaiak felelősek. Az ő megvetésükből, a testvéreik alapvető jogainak megvetéséből, a lakosság kizsákmányolásából, amelyet azok vittek végbe, akik a saját és a külföldről érkezettek érdekeit nézték csak.

Most, hogy Budapesten vagyok, tudom, hogy Magyarországnak nem voltak gyarmatai.

Egy kameruni teológus, Jean-Marc Ela (1936–2008) az afrikai emberek segélykiáltásáról beszélt, amelynek meghallása nagyon sürgős. Afrika komplikált belső és külső ügyeinek felszabadítása sürgős. Ez a teológus a Krisztushoz és az evangéliumhoz való megtérésre hív bennünket, hogy valljuk meg az életet és a Krisztus által elhozott megváltást minden egyes népnek, nyelvnek, nemzetnek. Az afrikai ember kiáltását Jean-Marc Ela összeköti *Az én afrikai hitem*-mel, ami a könyvének is a címe. Adott ez a kiáltás és a valóság, de nem szabad elcsüggednünk, mert van hitünk. Az én afrikai hitemet az evangélium táplálja, és Krisztus keresztdózatából születik.

Az Eucharisztia értünk van, Krisztus életének ajándéka számunkra. Az Eucharisztia a jó Istentől van, aki életét adja népéért, aki legyőzi a ha-

lált. „*Ízleljétek és lássátok, mily jóságos az Úr!*”³ Az Eucharisztia hűségese Istene az élet forrása mindenkinek, Afrikának is.

E hosszú bevezető után a következő témára térnek át: az egyház Afrikában és elköteleződése Jézus Krisztus iránt, a kiengesztelődés, az igazságosság és a béke szolgálatában. Erről szeretnék most szólni. Mert ismerjük a sajnálatosan jelen lévő erőszakot, korrupciót, az emberi jogok megtiprását, az államok meggyengítését. De szeretnénk nézni azt az oldalt is, amely reményt ad. Amit mi hiszünk, kedves barátaim, amit valunk és ünneplünk az Eucharishtiában, az a tökéletes szeretet szentsége. *Sacramentum caritatis*. Az egész emberiség megváltása. Ez az isteni élet, amelyet a meghalt és feltámadt Jézus Krisztusban kaptunk. Ez a megtört kenyér egy új világért. Be kell fogadnunk és meg kell kockáztatnunk azt a kérdést, amelyet itt a kongresszuson most felteszek: az afrikaiakat is megváltja ma Jézus Krisztus? Nem tudom, önök mit gondolnak erről... Hogyan menti meg Jézus az afrikaiakat ma? Erre a kérdésre nem válaszolhatunk csak a katekizmus idézésével, nem elégedhetünk meg a liturgia felidézésével és megélésével, bár mindez természetesen nagyon fontos. Az afrikaiakra kell tekintenünk: mik az ő emberi törekvéseik? Látnunk kell azokat a helyeket, ahol ők élnek, az elidegenedéseket, élettagadásokat, ahol elvándorlások tapasztalhatók, ahol az emberi személy méltósága kérdéses, ahol hiányzik a kenyér, ahol éhség van, ahol hiányzik az Élet Kenyere. Mindez arra a horizontra irányítja a figyelmünket, amelyet az eucharisztikus ünneplés jelöl ki. Az Eucharisztia Krisztus emberiségért vállalt halálának emléke. Az Eucharisztia a misszió. Minden mise a misszióba való küldéssel fejeződik be: *Ite missa est!* A szentmise véget ért, menjetek, menjetek misszióba! Az Eucharisztia tanúságtétel. Az Eucharisztia társadalmi és karitatív elköteleződés, mely elviszi az Úr ígését: „*Ezt tegyétek az én emlékezetemre!*”⁴ Tegyétek, amit tettem és amit teszek, az én emlékezetemre! Ez az Eucharisztia: ti adjatok nekik enni!

Ebből kiindulva szeretném felvázolni Afrikai válaszát erre a helyzetre, amelyet az imént körülírtunk. Több mint 50 éve ezek az egyházak, melyek még missziós területek voltak, a II. Vatikáni Zsinat tanításából és a színódusok tapasztalatából éltek.

Itt szeretném jelezni, hogy első találkozásom Erdő Péterrel Rómában volt, ahol a második afrikai színódus szakértőjeként voltam jelen. Ebből

az alkalomból egy hónapos római munka után Erdő Péter bíboros azt mondta nekem, hogy el kell jönnöm Magyarországra, és el kell mesélnem az afrikai szinóduson szerzett közös tapasztalatainkat. E szinódus témája épp az egyház a kiengesztelődés, az igazságosság és a béke szolgálatában volt. Tehát ezért vagyok ma itt.

A II. Vatikáni Zsinat az egyház mai világban végzett lelkipásztorkodásáról szóló nagy dokumentumában ezt mondja: az öröm és remény, a gyász és szorongás, mely a mai emberekben, főként a szegényekben és a szorongást szenvedőkben él, Krisztus tanítványainak is öröme és reménye, gyásza és szorongása. Ez nagyon fontos. Ezért vagyunk ma itt együtt. Nem vagyunk közömbösek azzal kapcsolatban, ami például Afganisztánban, Afrikában, Magyarországon vagy Budapesten történik. Mindenhol, ahol egy ember boldog, mindenhol, ahol egy ember szorong vagy fél, az egész emberiség érintett, mivel Isten is érintett. Mindenütt, ahol szenvedés van, az egész emberiség érintett. Ezeket a gondolatokat vigyük magunkkal a misére. Mindig úgy legyünk ott, mint az egész világ képviselői. Amikor misére megyünk, azt mondjuk: imádkozni fogok. Igen, de ez épp az Eucharisztia, Uram, ahol az egész világ sorsát eléd viszem. Vannak a II. Vatikáni Zsinatnak más dokumentumai is, de ezekről most nem fogok beszélni. Inkább arról a munkáról szeretnék tanúságot tenni, amelyet az afrikai egyház a kiengesztelődés, az igazságosság és a béke szolgálatában témában a szinóduson kidolgoztunk. Ez 2009-ben volt Erdő Péter bíborossal Rómában. XVI. Benedek pápa ezután adta ki az *Africae munus*⁵ című apostoli buzdítását, mely leírja Afrikának a kiengesztelődés, az igazságosság és a béke szolgálatában végzett elköteleződését és szerepét.

A jelenlegi helyzetet Afrikában most drámai módon jellemzik a szélsőséges konfliktusok, amelyek kudarcot jelentenek az igazságosság, a béke és a kiengesztelődés szempontjából. Afrikai országaink, társadalmunk napi politikai és gazdasági valósága rengeteg erőszakról, szegénységről és a jogállamiság intézményeinek törékenységéről tanúskodik. Tegnap este is hallottuk, hogy puccs volt Guineában, Conakryban. Egy újabb puccs Afrikában. Nagyon örülök, kedves Isten népe, hogy itt ezen a kongresszuson, Budapesten több püspökkel találkozhatok, akik részt vettek az afrikai szinódus munkájában, amelyet Rómában tartottunk. Ebben a kontextusban megvallani, hogy az Eucharisztia a kiengesztelődés,

a béke és az igazságosság forrása, ez annak elismerése, hogy az Eucharisztia Krisztus ajándéka. A szentmisében mielőtt egymást a béke jelével köszönténk, a pap Krisztus szavaival így imádkozik: „*Békességet hagyok rátok, az én békémet adom nektek.*” Ez Krisztus ajándéka: az ő szava, melyet minden egyes embernek ad, aki Krisztusban bíz, és aki befogadja őt az életébe. Az afrikai egyház elkötelezett Krisztusban, és ennek az elköteleződésnek konkrét formája van. Mert arról van szó, hogy az igazságtalanság, a törvénytelenység, az aggodás és a reménytelenség helyzeteit kell megváltoztatni.

Tehát a püspökök tanúságtételei közül négy területet tartunk szem előtt. Az első, hogy hirdetni kell az evangéliumot, ez a mi küldetésünk. Sohasem szabad felhagyni az evangélium hirdetésével, mert az az Isten jó híre az ember számára. Evangelizálni tehát azt jelenti, hogy jelenvalóvá tenni Krisztust minden ember számára.

A második apostoli terület, ahol az egyház igen elkötelezett, az oktatás-nevelés. A ti gyermekeitek Magyarország jövője, a ti gyermekeitek a világ jövője. Az afrikai gyermekek reményeink szerint többet tesznek majd a jogokért, az igazságosságért és a kiengesztelődésért. Látjátok tehát, hogy mekkora a tétje az oktatásnak. Manapság országomban, Kamerunban és az egyházmegyében az iskolakezdés ideje van, a kisgyermekek mennek az óvodába, az iskolások az iskolába, és a nagyobbak a gimnáziumba. A Covid-19 után most az iskolakezdés következik. Az egyház tehát elkötelezett az oktatásban.

A harmadik apostoli terület természetesen az egészségügy. Mindannyiunk emlékében ott él, hogy mennyi beteget meggyógyított Jézus. Az egyház továbbra is a betegek mellett áll. Szentségünk is van, mégpedig a betegek szentsége. Az egészség nemcsak fizikai és biológiai dolgot jelent. Az egészség számunkra mindig a szerves, spirituális dimenziót jelenti, mert az ember egészsége az, ha hisz Istenben és Istenben él.

Az apostoli munka negyedik területe a társadalmi elkötelezettség. Az afrikai egyház nagyon elkötelezett abban, hogy nagyobb figyelmet fordítson az emberre, hogy előmozdítsa és bátorítsa az egymás mellettélést, nem pedig a másik ember kirekesztését. Arra kaptunk meghívást, hogy elmélyítsük a kapcsolatot az Eucharisziával, mert az Eucharisztia köt össze bennünket, az Eucharisztia az élet forrása, Isten jóságának forrása.

Befejezésként megemlíteném azt is, hogy nem feledkezhetünk meg a szélsőséges csoportok által végrehajtott erőszakról és az afrikai közösségek destabilizációjáról az utóbbi években: Boko Haram csapatai Nigériából is megszállták Kamerun északi részét. Ezek a csoportok és ezek a szélsőségek, amelyek az önkényességet, a gyűlöletet, az emberekkel és közösségekkel szemben elkövetett igazságtalanságot testesítik meg. Az egyháznak ott is ébernek kell lennie, és tovább hirdetnie az evangéliumot, a békét, a kiengesztelődést, a szeretetet. Röviden így foglalnám össze az afrikai ember helyzetét, hitét és az egyház elkötelezettségét.⁶

Jegyzetek

1. Zsolt 34,9.
2. XVI. BENEDEK PÁPA, *Sacramentum caritatis* (ford. Diós, I.), Szent István Társulat, Budapest 2007.
3. Zsolt 34,9.
4. Lk 22,19; 1Kor 11,24.
5. BENEDETTO XVI, *Africae munus*, Editrice Vaticana, Città del Vaticano 2011.
6. Ezt követően Joseph-Marie Ndi-Okalla püspök vetített képek segítségével bemutatta és elmagyarázta, hogy miről tanúskodik az afrikai ikonográfia, melyet Kamerunban a hitoktatáshoz is használnak. Ugyanígy előadásának befejezéseként ismertette a liturgia sajátosságait hazájában a kongresszus előtt tíz nappal készült fotókkal illusztrálva.